

Giorgi Lobžanidze (Gruzie)

Básník, překladatel a orientalista Giorgi Lobzhanidze se narodil v roce 1974. Mezi lety 1997 a 1999 pracoval na teologické fakultě Teheránské univerzity v Íránu na disertaci zabývající se náboženstvím a mystikou. Po návratu do Gruzie začal opět působit na Státní univerzitě Tbilisi a dnes vede Centrum islámské kultury a Oddělení orientalistiky Centra kulturních vztahů Kavkazského domu. V roce 2005 obhájil doktorskou práci na téma *Ježíš a panna Marie v Koránu* a stal se doktorem filologie. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších překladatelů nové generace, který ctí zavedené tradice převádění orientální literatury do gruzínského jazyka. Je autorem výborných překladů celé řady významných děl Orientu, například koránu, perských pohádek, gazelů Džaláleddína Balchího Rúmího nebo *Růžového sadu* básníka Sa'adího. Zároveň seznámil gruzínské čtenáře i s prací nejvýznamnějších orientálních básníků druhé poloviny dvacátého století, například s dílem *Kroky vody* Sohraba Sepehrího nebo *Znovuzrození* Forugh Farrokhzad. Sám Lobzhanidze je autorem pěti úspěšných básnických sbírek. Jeho básně se objevily i v německé antologii gruzínské literatury *Ich aber will dem Kaukasos zu....* Autor ve své poezii vyjadřuje „vlastní přístup ke krutosti a bezohlednosti života, zároveň však i k jeho kráse a laskavosti. Způsob jeho vyjadřování je posmutnělý, případně na pomezí mezi ironií a parodií... Jeho poezie je jednoduchá, ale bohatá a mnohvrstevnatá, moderní a prostá patosu...”

ukázky přeložil Jakub Kostelník

Šaháda

Hořce mě polib,
ráno už nebudeme;
oba dva vykonáme svůj úkol,
rozptýlíme se na opačných koncích tohoto rozlehlého města
a nikdy se již nespojíme,
budeme stoupat jak dým k nebi
budeme roztroušeni kolem
a kdo ví,
možná se nikdy nesetkáme...

Hořce mě polib přímo na rty,
na celé moje tělo a tvůj jazyk,
a nespěchej s tím,
neopouštěj jediný rys napolíbené tváře,
jediné žebro,
neboť zítra se to tělo promění v prach a vítr odnese ty oči...

do nebe?

S tebou cítil jsem se jako v nebi.
Všechno, co náleželo mně, tam rozkvétalo,
kde jsem tě vídával,
kde pouštní záře chladívala
a vstupovala do mého nitra
a opouštěla mě
ve skvrnkách na mé hrudi.
Ano, nebem –
neboť jsi pro mě byla zakázaným ovocem z ráje, zapovězeným každým z přikázání,
s neměnnou pečetí,
dokázal bych tě milovat jen,
kdybych opustil sám sebe, vlastní tělo a duši,
zavrhnout je jak svou starou slupku, byl bych tvůj anebo bys mě považovala za někoho, kdo se mi podobá...

A proto
jsi byla
mým peklem

a protože mé peklo

bylo tebou
mé peklo
bylo nebem...

Kam spěcháme tak chvatně směrem k zítřku?
S bombou, na opačných koncích města, roztříštíme se v nebeské bráně
pro nás tak
krutě uzavřené.
Zanecháme svá těla,
abychom dosáhli věčné blaženosti...
Ale než se tak stane,
ve zbývajícím čase pozemského blaženství
hořce mě polib.
Každou ze šlach svého těla pamatuj na ty mé,
najdi ta místa,
na kterých tělo splývá s duší...
Kde tělo se proměňuje v duši
a kde zítra, až proděláme proměnu těl v pozůstatky,
budeme stoupat vzhůru po jednotlivých kouscích,
navzdory všemu, mě rozpoznáš a potrvá dál naše láska...

Štěstí v lásce

Štěstěna se na mě vždycky usmívala ironicky...
Potkal jsem Nefertiti,
ale jen v galerii.
Tvář obrácenou ke mně,
usmívající se,
pečlivě pozorující zjev před sebou,
kamenná busta z dávných tisíciletí...
Proč nezhroutil se její úsměv za celý věk?
Co zachovalo se na jejích lících z vápence a na rtech, jež dosud vypadají, jako by měly výraz právě zamilovaných,
takový vrak osudu, jenž mé srdce rve,
jak bosý chlapec běžící vstříc matce...
Takový úsměv – žárlím na Achnatona...
Kdybychom se byli setkali, všimla by sis mě vůbec?
Nebo snad zachovala bys klid kamene, potají dýchala bys prudce vášní plnou zvědavosti...

Proměnil bych se v divokého muže: sáhl bych si až na samé dno,
abych sebral celou pýchu
svého mužství,
abych unesl slunce na zádech
a složil ti je k nohám
při zpěvu serenády:
Sestro, projdeme se kolem Nilu,
vidíš, jak se stmívá?
Jak rákosí a kamýšek se rozplývají jako sen, jak kročeje dní,
jež nenávratně zmizely...
To světlo již nikdo nespasí
a moje duše promlouvá temnými slovy...
Přijď, ať tvé oči ozáří mou tvář,
ať ozáří je jako slunce...

Tato balada je psána na papyrus očních víček plačícím perem namáčeným do inkoustu srdce...
Setkali jsme se tam,
kde delta snu
zanechává své stopy,

kde se Nil vlévá
do řeky Kura.
Tam na tebe jsem čekal,
skutečnost byla tajemná jak sen, živá síla mé lásky
má sílu světové mapy poezie a každá z žen je Nefertiti
pod vášnivým pohledem jediného muže...
Zde je má vlastní Nefertiti
se smetákem v ruce,
drhnoucí hrnec od dušeného masa se zeleninou...
Proměnila dům v galerii;
celý ho vyleštila
a večer,
když má chvilku času nazbyt, prostře stůl,
a když se vrátím domů,
pohlédne na mě tak,
že můžu říci:
šťěstí se na mě usmálo...

Sochrabu Seperchi – na onen svět

Kdo rozbil křehký porcelán tvé samoty, vtisknul se do šatu cizího jazyka?
Copak nám nestačí jeden jazyk a jeden život?
Byl jsem tvým překladatelem,
svým jazykem a životem
překládaje tvůj život a jazyk, rozbíjel se porcelán.
Pohupoval jsem se na nepatrné makovici samoty,
postrčil jsi mne
a let byl sladký,
dokud jsem se neroztříštil o zem.
Vždy jsem se bál výšek
a při letu na východ
jsem roztahoval křídla na západ
s podobou kříže a půlměsíce,
až jsem byl považován za Buddhu,
jsoucího ve vodě, ohni a zemi –
Salam, Sachrabe!
To jsem já, když jsem měl dost jména Giorgi,
znovu jsem si tě vymyslel v sobě
a ujal se tě, když jsi byl bez přístřeší,
pro tebe napřímil jsem cestu vzduchem nad pouští:
Sbohem, poutníku!
Ať stovky planých zrnek písku u cesty
promění se v hvězdný prach
a osvěcují tvou cestu plnou trní
a noc, jež padá na hlavu jak dehet.
Vždyť i ve tvé noci zvald šeřík?
Salam, Sochrabe!
Vdechl jsem ti život, přinutil tě promluvit,
zaslechl,
že míníš odejít
a nemohl tě zadržet.
Vytratil ses,
můj tvrdohlavý, podivný Pygmalione.
Pokoj s tebou, Sochrabe!
Jsi jediný, koho miloval jsem celou duší,
jejíž jazyk se sladce obracel
v mých ústech

a odkapával perský cukr
jak hrdelní gruzínský med.
Jen minutu,
dokud jsi nevyklouzl z mých rukou,
jen vteřinu, ale přece jen náležel jsi mně,
jak jediný na tomto světě,
rozhánějící mlhu,
projasňující mysl,
jsem letěl za tebou,
ale ty jsi mizel odevšad
z tohoto světa
do jiného.
Zde na liduprázdném kašanském hřbitově
jsem nakonec našel
skutečný důkaz
tvého života,
náhrobní desku s nápisem:
„Ty, kdož ke mně jdeš,
našlapuj tiše, zmírni krok,
aby nedej Bože neprasknul
křehký porcelán mé samoty.“
Ta úzká stéla
jsou dveře vedoucí k tobě,
našel jsem je,
ale přece jen nemohl je otevřít,
nevyhodit do povětří.
Bůh nedopustil, abych je otevřel.
Stojím sám v kašanské poušti,
kde prší,
mumlám si verše
a v hlavě hlasitě se tříští porcelán...

Fotoaparát

Zapamatujeme si každou chvíli: trávu,
rosu,
strom,
ptáky
a louku plnou vláh.
V ní (dokonce když odejdeme)
můžeme zachytit se navzájem.
Láska je veliký dar duše,
nebeským vojskem nad námi zvítězí.
Kdybych nenáležel svému tělu,
nepotkal bych tě nikdy,
kdo ví.
Proto miluji teplo tvých rukou,
nerozvážně ovinutých okolo šíje,
a tělo, jehož jazyk tvé duše,
promění nejasné světlo ve srozumitelné.
Věřil jsem a oblaka ze svých nebes bych odehnal pryč, pro deštivá mračna zde není místa.
Nebyli jsme vidět
a pouze jediný pohled vyvolal nás do zřetelného
negativu...
Odmotává se nespočetný snímek v pořadí
Oči jako skryš a jako navždy poškozený fotoaparát,
dokud nezavrhneme

tento svět, jenž má svůj konec.
Obloha ovine se naší radostí
a srdce do matného šerosvitu.
Narovnej se a pohlédni na mne.
Už jen chvíli a ptáček vyletí! Minuta...

Město

V městě nikdo z obyvatel nezůstal, sedí teď u jezera plného vln, bez žáru v svých očích a nemohou si vzpomenout, zda nemilovali kdysi někoho. Ve městě teď sídlí zima.
Vítr je vybledlý jak akvárium, jenž rozechvívá létající ryby, vrážejí do jeho orosených skel.
Co prostupuje oknem k nám? Ulička a v ní mlha jak ohromný šedý lis,
Dvě postavy vyjdou sobě v ústrety, nohy jim kloužou po proradné špíně.
Zbloudilý vichr nelituje větve, předurčené jaru, bloudí v ulicích.
Unaven po noci s dívkou na prodej, ve městě, kde padají stromy k zemi, listy se navracejí do pupenů, ve městě, ve kterém jsou pod kontrolou všechny uzavřené dveře a knihy.
Jsme ve městě, kde zlomyslná hudba je naladěna v durové tónině.
Ti, kdo se milovali, rozešli se, ve zradě, ve světle ohně na zemi, město v případě požáru je jako bublající nádoba plná dehtu.
Zemřete, když vejdete do jeho zdí, kam vstoupíte jen jedinými dveřmi.
Město, kde kvetou třešňové aleje, kde lámou je pod údery železa.
Kéž nepřijde sem jaro před rozpučkou, toto město by jej snadno zničilo.

Předtím než se obejmeme

Tam
za kulisami,
je tak chladno a tma,
jak jen tě v ní mohu rozeznat
a poprosit tě, aby ses skryla...
Jsem očividně
natolik zmrzlý, proměněný v led,
že nemohu hrát Romea
a nechat se svou rolí unést.
Až ozáří světlo jeviště
a začne představení,
pohlédni na mě,
žalostně rampa
září.
Prosím o prominutí,
bezelstný diváku,
čekáš na příběh
šťastné lásky,
já vím.
Ale teď oklamou tě
tvé naděje.
Hrst potlesku nevyhodí na scénu,
mumlaje si: „Nešťastník!“
Já v temnotě za kulisami, třesu se chladem,
ne, nemohu jinak
než zlobou projevit svůj vášnivý cit.
Ale scéna si žádá svoje, kašel jednoho z diváků, trochu nervózní, v sále,
jakoby ohlas temnoty
a tečou opravdové slzy.
Rozdírám svou tvář jak ve větru je obrácena maska. A co teď,
ocení publikum mou upřímnost?!

Křičím
a v ozvěně se unaveně šíří
smutek.
Ty Julie,
zde na tomto místě miluj mne, jak dlouho ještě můžeš?
Neobjímej mě,
tam,
před očima všech v sále. Jsem zde takový,
jakého bys mě měla milovat.
Zde jsou úsudek a srdce srozumitelné a v rovnováze.
Na jevišti lžu,
lžu ostatním
a nestojím tam za tvou lásku,
tak upřímně otevřenou,
opravdovou!
Ó za kulisami
je tma
a skutečně až příliš temno.
A sténá,
sténá
bezútěšná,
bolavá
duše.
Ale pokud miluješ,
mělas bys vidět
i v temnotě.
K čemu je nám balkón a nemá luna?!
Dívám se,
jak do toho chladu
záříš.
Když upřímná jsi,
máš zvláštní závoj světla.
Jsem blíže
k vášnivé tmě kulis
než k bezstarostné
a efektivní lži,
která vije své ozdoby pod světly v sále.
Zůstaneme zde
a cizí ohled nás nepřekvapí.
Zůstaneme zde
a dychtivě si padneme do náruče,
dál od unaveného hlediště,
slzami
smyjeme lež,
přikryjeme se nerozvážnou láskou.
Nestojíme o potlesk.
Raději uslyšíme
zurčení beznadějných dní,
šumění z nebes...
Jsi slavík
v sadu, jehož vrata jsou uzavřena.
Jsem větev kvetoucí višně,
jež přesahuje přes zeď.
K čemu je ti tento dar, zvadlý karafiát.
Smyj
pravdivou slzou
faleš své grimasy.
Přijdu k tobě

jak zbloudilý duben
a otevřu tvou duši konvalinkou
unavenou,
zářivou.
Ale už zvoní zvonek,
poslední, ten třetí.
Jaký Romeo!
Před tebou stojím já,
žebrák.
Jak dlouho budeš moci
ještě mě zde milovat,
tam na jevišti
mě neobjímej
přede všemi
těmi cizími a hrabivými lidmi.
Vystoupím před diváky,
k namydlenému provazu
a jed těch myšlenek
je vražedný a pečlivě nabroušený:
tam za kulisami,
v temnotě
zahynul Romeo,
tak rozejděte se do svých domovů,
představení skončilo!